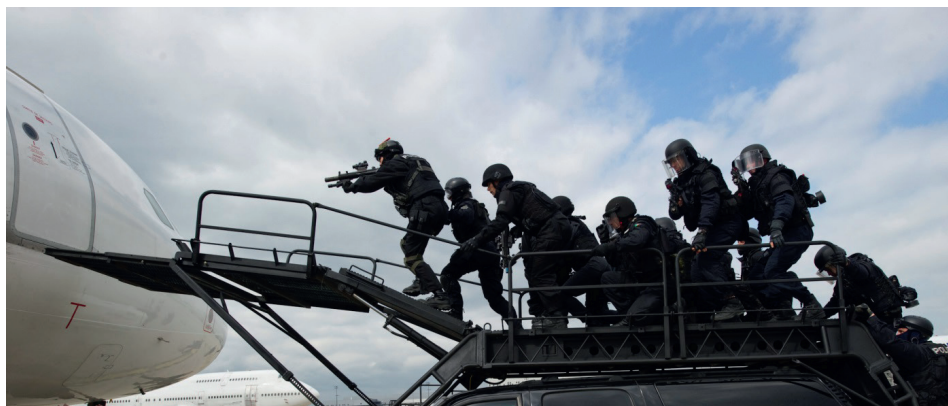

Kuba Jałoszyński
Waldemar Zubrzycki
Jarosław Jabłoński

KONTRTERRORYZM SIŁY SPECJALNE, DZIAŁANIA, WYDARZENIA W 2016 ROKU

Szczytno 2017

Recenzenci

dr hab. Tomasz Aleksandrowicz

Redakcja Wydawcy

Beata Mischuk

Wojciech Pączek

Robert Ocipiński

Projekt okładki

Agnieszka Kamińska

© Wszelkie prawa zastrzeżone — WSPol Szczytno 2017

ISBN: 978-83-7462-576-0

e-ISBN: 978-83-7462-577-7

Druk i oprawa:

Dział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie

12-100 Szczytno, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 111

tel. 89 621 51 02, fax 89 621 54 48, e-mail: wwip@wspol.edu.pl

Objętość: 13,43 ark. wyd. (1 ark. wyd. = 40 tys. znaków typograficznych)

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
---------------------------	---

Kuba Jałoszyński

1. REALIZACJA DZIAŁAŃ KONTRTERRORYSTYCZNYCH PRZEZ POLICJĘ ZGODNIE Z USTAWĄ O DZIAŁANIACH ANTYTERRORYSTYCZNYCH	9
1.1. Działania kontrterrorystyczne a antyterrorystyczne — charakterystyka	9
1.2. Zadania Policji w realizacji działań kontrterrorystycznych przed wejściem w życie ustawy o działaniach antyterrorystycznych	17
1.3. Nowelizacja ustawy o Policji w zakresie realizacji działań kontrterrorystycznych przez Policję	23

Waldemar Zubrzycki

2. MOŻLIWOŚCI WSPARCIA DZIAŁAŃ KONTRTERRORYSTYCZNYCH NA TERENIE PAŃSTW UNII EUROPEJSKIEJ PRZEZ PARTNERSKIE SIŁY POLICYJNE ZRZESZONE W PLATFORMIE ATLAS	41
2.1. ATLAS — platforma współpracy pododdziałów kontrterrorystycznych policji państw członkowskich Unii Europejskiej	41
2.2. Podstawy formalno-prawne wsparcia działań kontrterrorystycznych na terenie państw Unii Europejskiej	55
2.3. Praktyczne zastosowanie instrumentów współpracy w ramach grupy ATLAS	77

Jarosław Jabłoński

3. WSPARCIE DZIAŁAŃ KONTRTERRORYSTYCZNYCH POLICJI PRZEZ WOJSKA SPECJALNE — STUDIUM PRZYPADKU	103
3.1. Założenia modelu wsparcia działań kontrterrorystycznych	103
3.2. Ocena modelu wsparcia działań kontrterrorystycznych	110

Kuba Jałoszyński, Jarosław Jabłoński

**4. DZIAŁANIA KONTRTERRORYSTYCZNYCH SIŁ
SPECJALNYCH W EUROPIE**

I NA ŚWIECIE W 2016 ROKU — KALENDARIUM..... 131

4.1. Wybrane wydarzenia — album fotograficzny	218
4.1.1. Wizyta ministra spraw wewnętrznych i administracji w siedzibie BOA KGP — 19 kwietnia 2016 r.....	218
4.1.2. Pokaz sprawności bojowej JW GROM przed szczytem NATO oraz Światowymi Dniami Młodzieży — 4 lipca 2016 r.	226
4.1.3. Międzynarodowe szkolenie strzelców wyborowych w ramach europejskiej platformy współpracy ATLAS — 12–16 września 2016 r.	228
4.1.4. Szkolenie spadochronowe — SAT w Olsztynie — 20–23 września 2016 r.	233
4.1.5. Zawody PARAMEDYK — SPAP w Gdańsku — 29–30 września 2016 r.	238
4.1.6. Szkolenie policjantów SPAP we Wrocławiu z partnerami zagranicznymi z Czech i Słowacji na poligonie w Wędrzynie — 28 września–7 października 2016 r.	246
4.1.7. Szkolenie nurkowe BOA KGP, JW FORMOZA, TOPR w Dolinie Pięciu Stawów — 10–14 października 2016 r.	257
4.1.8. Międzynarodowe ćwiczenia sił kontrterrorystycznych zorganizowane przez SPAP we Wrocławiu — 27–29 października 2016 r.	260

BIBLIOGRAFIA 269

NOTKI O AUTORACH..... 285

Pamięci:

por. Grzegorza PALACZA

*Dowódcy Kompanii Antyterrorystycznej
Oddziału Prewencji KWP w Poznaniu*

kpt. Jacka MOTYCZKI

Żołnierza JW GROM

W 2016 roku odeszli na wieczną służbę...

Wprowadzenie

Działalność sił specjalnych to temat atrakcyjny zarówno dla zwykłych czytelników, jak i członków jednostek o takim charakterze, rozszerzający ich horyzonty i poszerzający wiedzę. Odnoszące się do nich publikacje w pierwszym przypadku służyć mogą zaspokojeniu zwykłej ciekawości, w drugim — poznaniu krajowych i zagranicznych odpowiedników, prowadzonych operacji, dokonaniu porównań, a być może także wyciągnięciu pożytecznych wniosków.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o działaniach terrorystycznych¹, czynności kontrterrorystyczne są prowadzone w celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności osób lub mienia przy wykorzystaniu specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania². Mają charakter ofensywny, a realizowane być mogą zarówno przez policyjne, jak i wojskowe jednostki specjalne. Do tego właśnie obszaru przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym odnoszą się treści niniejszego wydawnictwa, a jego wiarygodność gwarantować mogą postaci autorów, którzy przez wiele lat swojej zawodowej aktywności zajmowali się taką działalnością w praktyce. Dziś nadal stanowi ona obszar ich zainteresowań, tak prywatnych, jak i naukowych.

Publikacja ta, w zamiarze jej autorów, ma być pierwszą z cyklu wydawanego co rok opracowania, traktującego o działaniach w obszarze kontrterroryzmu, sięgając zarówno do aspektów historycznych, jak też bieżących wydarzeń. O ile samo zjawisko terroryzmu jest w dość znaczący sposób reprezentowane w opracowaniach zwartych i artykułach, o tyle kontrterroryzm jest raczej obszarem śladowo zajmującym pozycje wydawnicze w tym zakresie. Decydują o tym trudności w dostępie do wiarygodnych materiałów źródłowych, a także — a być może przede wszystkim — konieczność starannego doboru treści i gruntownej rewizji prezentowanych informacji. Z oczywistych względów informacje pochodzą wyłącznie ze źródeł ogólnodostępnych, należy sobie przy tym zdawać sprawę, iż znaczna część aktywności operacyjnej sił kontrterrorystycznych — krajowych i zagranicznych

¹ DzU z 2016 r., poz. 904.

² Tamże, art. 2 ust. 2.

(prowadzonych akcji i operacji) objęta jest klauzulą informacji niejawnych i z tej racji nie może być przedmiotem upubliczniania.

Oddając w ręce Czytelników tę pierwszą pozycję, autorzy mają nadzieję na wydawanie kolejnych, wypełniając tym samym lukę na krajowym rynku wydawniczym. Całość można umownie podzielić na dwie części. Pierwsze trzy rozdziały, stanowiące część pierwszą publikacji, odnoszą się do różnych aspektów funkcjonowania sił specjalnych — kontrterrorystycznych, jak też współpracy w tym obszarze, tak w wymiarze krajowym, jak też międzynarodowym. Część druga — rozdział ostatni, traktuje o działaniach w obszarze kontrterroryzmu w roku poprzedzającym jej wydanie, stanowiąc chronologiczne zestawienie wydarzeń związanych z aktywnością sił kontrterrorystycznych w minionym roku. Uzupełnia je album fotograficzny, dokumentujący wybrane wydarzenia roku 2016. W kolejnych monografiach planuje się zachowanie podobnej konstrukcji, uzupełniając charakterystykę zjawisk, aspektów prawnych, organizacyjnych i innych, o swoiste kalendarium ostatniego roku. Treści dotyczyć będą zarówno aktywności związanej z realizacją działań bojowych, przeprowadzanych szkoleń, współpracy międzynarodowej, jak też mającej wymiar współzawodnictwa. Propagować będą przy tym wiedzę o siłach specjalnych w społeczeństwie.

Zaprezentowane w niniejszym wydawnictwie informacje stanowią pierwszą część powyższych przedsięwzięć. Autorzy wyrażają nadzieję, że zyska ona uznanie Czytelników i na trwałe wpisze się w annały bibliograficzne w zakresie kontrterroryzmu, jednocześnie dołożą wszelkich starań, aby prezentować temat w sposób ciekawy, zróżnicowany i rzetelny.

*Kuba Jałoszyński
Waldemar Zubrzycki
Jarosław Jabłoński*

1. Realizacja działań kontrterrorystycznych przez Policję zgodnie z ustawą o działaniach antyterrorystycznych

1.1. Działania kontrterrorystyczne a antyterrorystyczne — charakterystyka

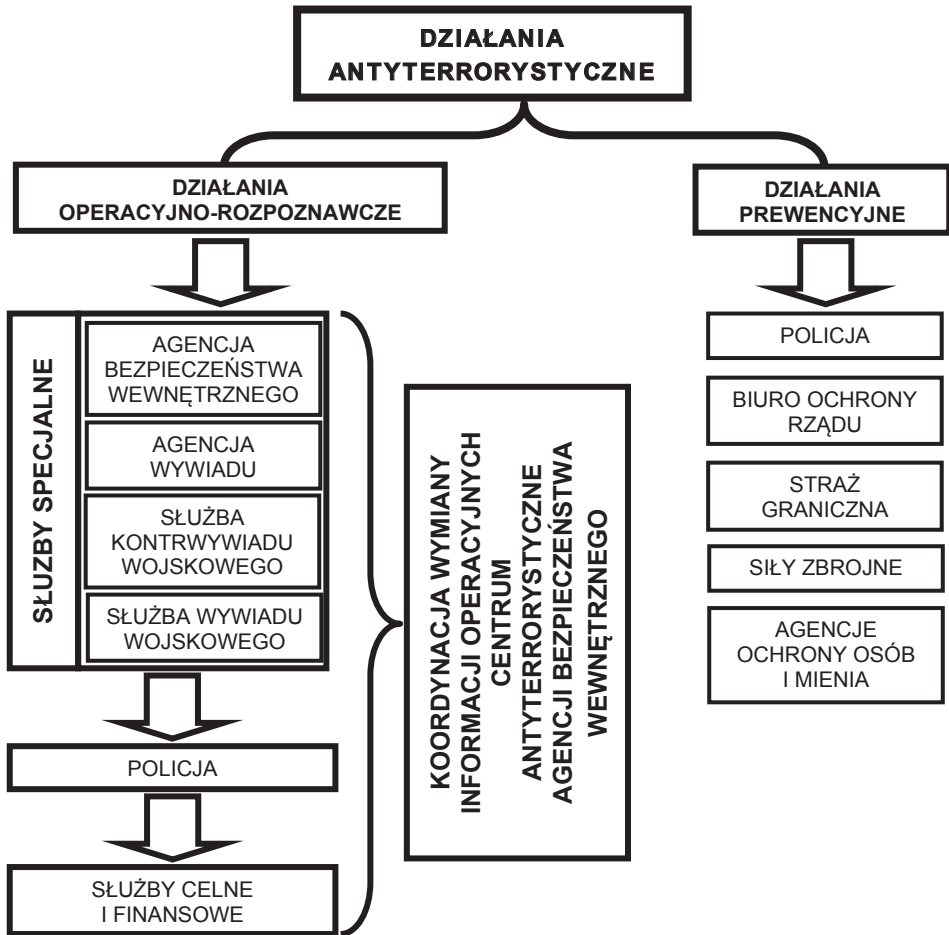
Przez lata działania, zarówno operacyjno-rozpoznawcze, jak też te, podejmowane w związku z zaistnieniem zdarzenia o znamionach działania terrorystycznego, identyfikowane były w naszym kraju jako „antyterrorystyczne”. Nie rozróżniano ich defensywnego lub ofensywnego charakteru. Literatura obcojęzyczna wyraźnie odróżniała te dwa pojęcia związane z aktywnością służb, sił i formacji w państwie, wobec zagrożenia terrorystycznego. Od 5–6 lat w publikacjach krajowych zaczęły się pojawiać opracowania wyraźnie odróżniające charakter podejmowanych działań i dzielące je na: *antyterrorystyczne — proaktywne (prewencyjne, defensywne)* oraz *kontrterrorystyczne — reaktywne (ofensywne)*¹. Wrzucanie aktywności państwa do jednego, „antyterrorystycznego worka”, nie było rozwiązaniem pragmatycznym i wprowadzało pewien chaos do podziału kompetencyjnego podmiotów odpowiedzialnych w państwie za realizację zadań w ramach antyterroryzmu, które to miały od zawsze charakter działań antyterrorystycznych i kontrterrorystycznych.

¹ K. Jałoszyński, *Działania kontrterrorystyczne w ustawie o działaniach antyterrorystycznych* [w:] K. Jałoszyński, W. Zubrzycki, A. Babiński (red.), *Polska ustawa antyterrorystyczna — odpowiedź na zagrożenia współczesnym terroryzmem*, Szczytno 2016, s. 369.

Działania **antyterrorystyczne** (ryc. 1) związane są z podejmowaniem wszelkich przedsięwzięć ukierunkowanych na udaremnienie dokonania zamachu terrorystycznego:

- w fazie jego planowania;
- w wyniku skutecznych działań prewencyjnych².

Ryc. 1. Główne podmioty państwa odpowiedzialne za działania proaktywne

Źródło: opracowanie własne

² K. Jałoszyński, *Podmioty państwa odpowiedzialne za działania pro- i reaktywne wobec zagrożeń terrorystycznych w Rzeczypospolitej Polskiej* [w:] W. Wiatr, J. Stelmach, M. Busłowicz (red.), *Siły Zbrojne w walce z terroryzmem*, Wrocław 2016, s. 125.

Wiodącą rolę w realizacji zadań proaktywnych w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa państwa przed działalnością terrorystyczną mają służby specjalne — „(...) usytuowane w strukturze aparatu władzy państwowej organizacyjnie samodzielne lub wchodzące w skład innej jednostki państwowej, np. ministerialnej, instytucje uprawnione do prowadzenia różnych działań o charakterze tajnym (...) mających na celu: ochronę interesów narodowych, bezpieczeństwa państwa oraz jego instytucji politycznych przed różnymi zagrożeniami ze strony sił zewnętrznych i wewnętrznych, m.in. takich jak szpiegostwo, działania przeciw polityce zagranicznej, działania antypaństwowej opozycji, zamachy, terroryzm, sabotaż itp. (...)”³. Podczas realizacji swoich zadań wykorzystują ustawowo im przyznane możliwości uzyskiwania informacji w drodze pracy z osobowymi źródłami informacji (zwerbowanymi agentami), a także wykorzystując środki techniczne umożliwiające rejestrację dźwięku i obrazu (podśluch, podgląd), perlustracje korespondencji, tajne przeszukania itp.⁴.

Rola służb specjalnych w państwie, jako źródła informacji o realnym bądź potencjalnym przeciwniku, pozostaje praktycznie niezmienna od wieków. Zmieniają się jedynie zagrożenia i wynikający z nich zakres i charakter wiedzy będący w kręgu ich zainteresowania. Od sprawności służb specjalnych w zakresie pozyskiwania informacji istotnych dla zabezpieczenia podstawowych interesów państwa zależy w dużej mierze jego bezpieczeństwo⁵.

Dość powszechnie mianem „służb specjalnych” określa się wywiad i kontrwywiad. Jednak akty prawa powszechnie obowiązującego w Polsce nie definiują służb specjalnych poprzez wskazanie na charakter działalności. W krajowym ustawodawstwie występują definicje o charakterze podmiotowym — to jest wskazują państwowe organy i instytucje, które prowadzą niejawną działalność, tj. podejmują na podstawie przepisów prawa działania operacyjno-rozpoznawcze. Omawiany termin — „służby specjalne” — nie jest jednak odnoszony do wszystkich tego typu służb, a tylko do niektórych, tych, które „tradycyjnie” wykonują zadania wywiadowcze i kontrwywiadowcze. Można zatem mówić o „specyfice” działań wywiadu i kontrwywiadu⁶. Wśród podmiotów określanych jako „służby specjalne” znajduje się również Policja, realizująca w ramach swoich zadań i kompetencji czynności operacyjno-rozpoznawcze⁷.

³ J. Larecki, *Wielki leksykon służb specjalnych świata*, Warszawa 2007, s. 621.

⁴ K. Jałoszyński, *Działania kontrterrorystyczne...*, wyd. cyt., s. 370.

⁵ K. Jałoszyński, *Współczesny wymiar antyterroryzmu*, Warszawa 2008, s. 113–116.

⁶ K. Jałoszyński, S. Zalewski, *Organy administracji rządowej wobec zagrożeń terrorystycznych. Służby specjalne w walce z terroryzmem*, Bielsko-Biała 2009, s. 31.

⁷ K. Jałoszyński, *Działania kontrterrorystyczne...*, wyd. cyt., s. 370.

W ramach działań antyterrorystycznych — prewencyjnych, realizuje się przedsięwzięcia mające na celu zabezpieczenia potencjalnych miejsc, narażonych na ataki. Są one określane jako cele miękkie — czyli miejsca ogólnodostępne, takie jak: porty lotnicze, dworce, sklepy wielkopowierzchniowe, kina, teatry, dyskoteki itp., o których wiemy, że mogą być zaatakowane, ale których nie możemy chronić w sposób uniemożliwiający ich funkcjonowanie. Trudno jest sobie wyobrazić, aby wejście do supermarketu było poprzedzone kontrolą osobistą i sprawdzaniem poprzez wejście przez tzw. bramkę pirotechniczną. Druga kategoria obiektów to tzw. cele twarde — należą do nich placówki dyplomatyczne, budynki rządowe, obiekty i urządzenia ważne z punktu widzenia obronności i gospodarki kraju. Są one zabezpieczane poprzez zastosowanie rozwiązań technicznych i ochrony fizycznej, a dostęp do nich jest reklamowany poprzez zastosowanie systemu przepustkowego — elektronicznych czy też biometrycznych kart dostępu. Miejsca takie są chronione zarówno przez Policję (jak np. obiekty dyplomatyczne), jak też specjalnie do tego celu powołane wewnętrzne służby ochrony, czy też komercyjne agencje ochrony osób i mienia. W przypadku obiektów miękkich główny ciężar zabezpieczenia ich przed atakiem terrorystycznym spada na sektor prywatny agencji ochrony osób i mienia.

Niezwykle istotnym elementem prewencji antyterrorystycznej jest edukacja. Od wiedzy społeczeństwa, jak się zachować w obliczu ataku terrorystycznego, jak dostrzegać symptomy możliwego przygotowywania takiego zamachu, zależy skala ograniczenia ewentualnych skutków jego wystąpienia.

Wiedza o zagrożeniach terrorystycznych (metodach terrorystycznej działalności i ich skutkach) nie powinna mieć charakteru destruktywnego wywołującego efekt psychozy strachu. Musi być konstruktywna, pozwalając wykorzystać zdobyte informacje i doświadczenia do budowy skutecznego systemu ochrony przed aktywnością terrorystów oraz likwidacji skutków potencjalnych zagrożeń. Systemowe i systematyczne propagowanie wiedzy o zagrożeniach terrorystycznych pozwoli wyczulić społeczeństwo na zachowania osób, które w ich środowisku przygotowują zamach terrorystyczny, wskazać okoliczności świadczące o prowadzeniu i rekrutacji do organizacji terrorystycznych oraz zdobyć umiejętności zachowania się w sytuacji z udziałem zakładników lub zaistnienia ataku terrorystycznego z użyciem różnych środków, np. materiałów wybuchowych, środków chemicznych, biologicznych lub radiacyjnych. Dzięki temu będzie można wyeliminować — przynajmniej w części — negatywne stany psychiczne oraz ograniczyć niepożądane zjawiska powstające w pierwszej fazie

zdarzenia terrorystycznego jak strach, panika czy chaos, które utrudniają prowadzenie działań ratowniczych⁸.

Działania **kontrterrorystyczne** związane są z reakcją na zaistniały akt terroryzmu, wymagający zaangażowania sił w ramach działań bojowych lub wykorzystania tychże sił do operacji wyprzedzających. Do tego typu akcji lub operacji wykorzystuje się policyjne lub wojskowe siły specjalne (ryc. 2). Najogólniej możemy zadania te podzielić na:

- operacje ratunkowe związane z uwolnieniem przetrzymywanych zakładników lub osób porwanych, jeżeli zostanie zlokalizowane miejsce ich przetrzymywania,
- związane z aresztowaniem osób podejrzewanych o działalność terrorystyczną,
- w skrajnych przypadkach likwidacją osób podejrzewanych o działalność terrorystyczną⁹.

Ryc. 2. Główne podmioty państwa odpowiedzialne za działania reaktywne

Źródło: K. Jałoszyński, *Podmioty państwa odpowiedzialne za działania pro- i reaktywne wobec zagrożeń terrorystycznych w Rzeczypospolitej Polskiej* [w:] W. Wiatr, J. Stelmach, M. Busłowicz (red.), *Siły Zbrojne...*, wyd. cyt., s. 141

⁸ J. Szafrąński, *Zakończenie: Nie jesteśmy bezradni* [w:] K. Jałoszyński, A. Letkiewicz (red.), *Edukacja antyterrorystyczna — konieczność i obowiązek naszych czasów/Antiterrorism Education — Necessity and responsibility of our times*, Szczytno 2010, s. 75.

⁹ K. Jałoszyński, *Podmioty państwa odpowiedzialne za działania pro- i reaktywne wobec zagrożeń terrorystycznych w Rzeczypospolitej Polskiej* [w:] W. Wiatr, J. Stelmach, M. Busłowicz (red.), *Siły Zbrojne...*, wyd. cyt., s. 141.

Każdy podmiot organizacyjny w państwie tworzy się w określonym celu, tak aby realizował niezbędne do funkcjonowania państwa zadania. W odniesieniu do jednostki kontrterrorystycznej tworzy się ją w celu „posiadania przez państwo skutecznego narzędzia do zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego w państwie, której zadaniem: jest fizyczna likwidacja określonych sytuacji związanych z aktem popełnienia przestępstwa terroryzmu lub bandytyzmu”. Zatem „jednostka kontrterrorystyczna” to: oddział sił specjalnych w policji lub sił zbrojnych, posiadający strukturę organizacyjną, środki walki i wyposażenie specjalistyczne, zaplecze logistyczne oraz infrastrukturę szkoleniową, umożliwiającą przygotowanie i przeprowadzenie operacji ratunkowej odbicia przetrzymywanych zakładników, jak też reagowania wobec szczególnie niebezpiecznych form przestępczości¹⁰.

Zadania realizowane przez jednostkę kontrterrorystyczną można podzielić na dwie kategorie:

- realizowane w związku z powstałą sytuacją kryzysową wywołaną zamachem terrorystycznym,
- realizowane w związku z koniecznością użycia specjalnych sił i środków do zapewnienia porządku i bezpieczeństwa publicznego¹¹.

W państwach Unii Europejskiej za działania kontrterrorystyczne odpowiada policja. W sytuacji gdyby wystąpiło zdarzenie o masowym charakterze zakładniczym (jak np. w moskiewskim teatrze na Dubrowce — 23 października 2002 roku, w teatrze na Dubrowce, na obrzeżach Moskwy podczas musicalu „Nord-Ost” 40 czeczeńskich terrorystów, w tym 18 kobiet — szachidek (zamachowczyń samobójczyń) ubranych w hidżaby, dowodzonych przez czeczeńskiego bojownika Barajew¹², wzięła w charakterze zakładników 900 osób. Ponieważ jasnym było, że władze nie spełnią żądań terrorystów, przeprowadzono szturm na budynek teatru. Do przeprowadzenia operacji ratunkowej związanej z uwolnieniem przetrzymywanych zakładników wyznaczono dwie jednostki kontrterrorystyczne: Alfa i Wypieł¹³. Podjęto decyzję o użyciu gazu usypiającego — fentanylu i 3-metylofentanylu¹⁴ — wprowadzenie go do budynku przez system wentylacyjny teatru. Cały szturm Alf i Wypieła trwał około 20 minut. Żaden

¹⁰ K. Jałoszyński, *Jednostka kontrterrorystyczna — element działań bojowych w systemie bezpieczeństwa antyterrorystycznego*, Szczytno 2011, s. 99.

¹¹ Tamże.

¹² Na podstawie M. Chmielarczyk, M. Czaja, S. Zasada, *Wydarzenia na Dubrowce*, Warszawa 2010, s. 6 (praca zaliczeniowa).

¹³ K. Kraj, *Rosja w walce z terroryzmem*, Kraków 2009, s. 84.

¹⁴ <www.wikipedia.pl>, dostęp: 26 lipca 2010 r.

z komandosów nie zginął. Rozpoczęła się akcja ratunkowa. Nieprzytomni zakładnicy byli wywożeni do szpitali autobusami i karetkami. Lekarze nie zostali poinformowani, jakiego gazu użyto — nie mogli udzielić im skutecznej pomocy. Wynoszeni zakładnicy byli układani przez teatrem na plecach. Był to bardzo poważny błąd. W tej pozycji cofający się język nieprzytomnej osoby powodował jej uduszenie. W efekcie działania gazu śmierć poniosło 130 osób. Uratowano ponad 700 zakładników¹⁵.

Inna masowa sytuacja zakładnicza może mieć miejsce w wielokondygnacyjnym budynku (np. hotelu). Przykładem może być atak sekwencyjny w Bombaju 26 listopada 2008 roku wieczorem, terroryści powiązani z Al-Kaidą dokonali sekwencyjnego zamachu na wybrane cele w tym mieście. Ataki nastąpiły w miejscach, które cieszą się dużą popularnością wśród turystów, jak też ludzi biznesu przebywających w Bombaju. Zaatakowano między innymi: szpital, główny dworzec kolejowy, restaurację Cafe Leopold, przed lotniskiem Santa Cruz, multipleks Metro Adlabs, dwa luksusowe hotele — Taj Mahal Palace i Oberoi oraz ośrodek żydowski Nari-man Hause¹⁶. W wyniku ataku zginęły 172 osoby¹⁷. Grupa terrorystów przedostała się do Bombaju od strony morza, płynąc od Karachi na pakistańskim statku towarowym. W nocy z 22 na 23 listopada zamachowcy wprowadzili indyjski trawler rybacki. Zamachowcy podzielili się na cztery grupy: jedną czteroosobową, trzy grupy dwuosobowe. Każda z grup realizowała oddzielny plan ataku. Działania sił policyjno-wojskowych, zmierzających do neutralizacji zagrożenia, eliminacji terrorystów i przywrócenia porządku i bezpieczeństwa publicznego, nastąpiły po upływie czterech i pół godziny od pierwszego ataku i trwały 60 godzin — w dwóch hotelach i Centrum Żydowskim przetrzymywani byli zakładnicy¹⁸, z sekwencyjnym atakiem terrorystycznym na kontynencie europejskim mieliśmy do czynienia 14 listopada 2015 roku w Paryżu. Ataki paryskie — w ujęciu operacyjnym — to seria symultanicznych akcji przeprowadzonych przez

¹⁵ Zob. K. Jałoszyński, *Jednostka kontrterrorystyczna...*, wyd. cyt., s. 311–316.

¹⁶ Na podstawie (as) *Terroryści znów uderzyli. Wojna bombajska*, „ANGORA” nr 49 z 7 grudnia 2008 r.

¹⁷ Jako materiał źródłowy wykorzystano analizę ataku w Bombaju przeprowadzoną przez RAND Corporation, *The Lessons of Mumbai*, autorzy: A. Robasa, R.D. Blackwill, P.Chalk, K. Cragin, C.Ch. Fair, B.A. Jackson, B.M. Jenkins, S.G. Jones, N. Shestek, A. Tellis, tłumaczenie: Biuro Operacji Antyterrorystycznych KGP, Warszawa 2009 (maszynopis), s. 1–28.

¹⁸ Zob. K. Jałoszyński, *Reakcja sił bezpieczeństwa na sekwencyjny atak terrorystyczny na przykładzie zamachu w Bombaju* [w:] B. Hołyst, K. Jałoszyński, A. Letkiewicz (red.), *Wojna z terroryzmem w XXI wieku*, Szczytno 2009, s. 255–264.

trzy kilkusobowe sekcje terrorystów, wchodzących w skład jednej, relatywnie dobrze zgranej i wyszkolonej (jak na możliwości i uwarunkowania struktur paramilitarnych) grupy¹⁹. Ataki były zaplanowane i realizowane z myślą o dwóch głównych celach, tj. stadionie „Stade de France” — odbywał się na nim mecz towarzyski Francja–Niemcy oraz sali koncertowej „Bataclan” — gdzie występowała amerykańska grupa *black-metalowa*. Oba te miejsca zapewniały zamachowcom dużą liczbę potencjalnych ofiar, mając jednocześnie dla islamistów wyraźny i ważny wymiar symboliczny. W wyniku ataku śmierć poniosło 130 osób, ponad 350 zostało rannych, w tym 40 było w stanie ciężkim, wymagającym hospitalizacji na oddziale intensywnej terapii²⁰. Gdyby policyjne siły kontrterrorystyczne okazały się niewystarczające do przeprowadzenia skutecznej operacji ratunkowej, wówczas mogą być wspierane przez odpowiednio przeszkolone i wyposażone wojskowe siły specjalne.

Kwestie podziału zadań w naszym kraju w ramach antyterroryzmu uregulowała, uchwalona 10 czerwca 2016 r., ustawa o działaniach antyterrorystycznych (weszła ona w życie 2 lipca 2016 r.)²¹. Zgodnie z jej art. 2: Ilekroć w ustawie jest mowa o: 1) działaniach antyterrorystycznych — należy przez to rozumieć działania organów administracji publicznej polegające na zapobieganiu zdarzeniom o charakterze terrorystycznym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych przedsięwzięć, reagowaniu w przypadku wystąpienia takich zdarzeń oraz usuwaniu ich skutków, w tym odtwarzaniu zasobów przeznaczonych do reagowania na nie²².

Odpowiedzialność za prowadzenie działań antyterrorystycznych ustawa nakłada na szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego — art. 3.1: Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zwany dalej »Szefem ABW«, odpowiada za zapobieganie zdarzeniom o charakterze terrorystycznym²³.

Działania kontrterrorystyczne ustawodawca zdefiniował jako art. 2: Ilekroć w ustawie jest mowa o: 2) działaniach kontrterrorystycznych — należy przez to rozumieć działania wobec sprawców, osób przygotowujących

¹⁹ T. Otłowski, *Wojna z Klifatem II: aspekty operacyjne*, „FAE Policy Paper” 2015, nr 36, Warszawa 23.11.2015 r. (wersja pdf), s. 2–3.

²⁰ Zob. K. Jałoszyński, „*French Bombay*” — *Terrorist Attacks in Paris 13 November*, „Security Dimensions — International and National Studies from Personal to Global Security”, Scientific Journal 2015, No. 16, s. 18–28.

²¹ Ustawa z 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych, DzU z 2016 r., poz. 904.

²² Tamże.

²³ Tamże.

lub pomagających w dokonaniu przestępstwa o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 115 § 20 ustawy z 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny²⁴, prowadzone w celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności osób lub mienia przy wykorzystaniu specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania²⁵.

Odpowiedzialność za prowadzenie działań kontrterrorystycznych ustawa nakłada na ministra spraw wewnętrznych i administracji — art. 3.2: Minister właściwy do spraw wewnętrznych odpowiada za przygotowanie do przejmowania kontroli nad zdarzeniami o charakterze terrorystycznym w drodze zaplanowanych przedsięwzięć, reagowanie w przypadku wystąpienia takich zdarzeń oraz odtwarzanie zasobów przeznaczonych do reagowania na te zdarzenia²⁶.

1.2. Zadania Policji w realizacji działań kontrterrorystycznych przed wejściem w życie ustawy o działaniach antyterrorystycznych

Podstawą prawną funkcjonowania Policji w Polsce jest ustawa o Policji²⁷. W treści ustawy nie ma bezpośredniego odwołania do zadań Policji w zakresie zapobiegania i reagowania na zagrożenie terroryzmem. Odwołania takie możemy znaleźć w ustawie o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu²⁸. W art. 5 pkt 1: Do zadań ABW należy: (...), ust. 2., stwierdza się, że: rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw:

a) szpiegostwa, **terroryzmu**, bezprawnego ujawnienia lub wykorzystania informacji niejawnych i innych przestępstw godzących w bezpieczeństwo państwa.

Natomiast w odniesieniu do zadań Agencji Wywiadu ustawa stwierdza w art. 6, pkt 1: Do zadań AW należy: (...), ust. 5.: rozpoznawanie

²⁴ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny, tekst jedn. DzU z 2016 r., poz. 1137.

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże.

²⁷ Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji, DzU nr 30 poz. 179; tekst jedn. DzU z 2015 r., poz. 355, 529, 1045, 1066, 1217, 1268, 1890, 2023, 2281; z 2016 r., poz. 147, 437, 669.

²⁸ Ustawa z 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, DzU nr 74, poz. 676; tekst jedn. DzU z 2015 r., poz. 1929, 2023; z 2016 r., poz. 147, 437.

międzynarodowego terroryzmu, ekstremizmu oraz międzynarodowych grup przestępczości zorganizowanej.

Również w zakresie zadań realizowanych przez wojskowe służby specjalne ustawodawca określił ich rolę w rozpoznawaniu zjawiska terroryzmu: ustawa o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego²⁹, w art. 5 pkt 1 ust. 1: *rozpoznawanie, zapobieganie oraz wykrywanie popełnianych przez żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową, funkcjonariuszy SKW i SWW oraz pracowników SZ RP i innych jednostek organizacyjnych MON, przestępstw, podpunkt „g”*: związanych z działalnością terrorystyczną oraz innych niż wymienione w lit. a–f, godzących w bezpieczeństwo potencjału obronnego państwa, SZ RP oraz jednostek organizacyjnych MON, a także państw, które zapewniają wzajemność. Zadania Służby Wywiadu Wojskowego, w obszarze rozpoznania zagrożenia terrorystycznego, zostały zdefiniowane w art. 6 pkt 1 ust. 2: Do zadań SWW należy: uzyskiwanie, gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć istotne znaczenie dla: (...), podpunkt „b”: zagrożeniom międzynarodowym terroryzmem.

Powyższe odwołania ustawowe dotyczą sfery działań antyterrorystycznych — operacyjno-rozpoznawczych.

W art. 1 ust. 2 ustawy o Policji określono natomiast, że: 2. Do podstawowych zadań Policji należą:

- 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- 2) ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania;
- 3) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;
- 4) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;
- 5) nadzór nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi w zakresie określonym w odrębnych przepisach;

²⁹ Ustawa z 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, DzU nr 104, poz. 709; tekst jedn. DzU z 2014 r., poz. 253, 502, 1055; z 2015 r., poz. 1066, 1224; z 2016 r., poz. 147, 437.

- 6) kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych;
- 7) współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi, a także z organami i instytucjami Unii Europejskiej na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów;
- 8) gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych;
- 9) prowadzenie zbiorów danych zawierających informacje gromadzone przez uprawnione organy o odciskach linii papilarnych osób, niezidentyfikowanych śladach linii papilarnych z miejsc przestępstw oraz o wynikach analizy kwasu deoksyrybonukleinowego (DNA)³⁰.

Rolą Policji jest więc: *ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra*, czyli wszelkimi rodzajami działalności przestępczej (**przestępstwo** — „zawiniony czyn człowieka, bezprawny, zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia”³¹). Działalność terrorystyczna jest działalnością przestępczą, jej kwalifikowaną formą. Stąd też zadaniem Policji jest podejmowanie przedsięwzięć mających na celu wykrywanie potencjalnych ataków terrorystycznych w fazie ich przygotowywania, jak też reagowanie w sytuacji gdy atak taki nastąpi. Z racji ustawowych uprawnień — prowadzenie działań operacyjno-rozpoznawczych (rozdział 3. — Zakres uprawnień Policji, art. 14 pkt 1: W granicach swych zadań Policja wykonuje czynności: operacyjno-rozpoznawcze (...)³²) oraz struktury organizacyjnej — posiadania w swych strukturach pododdziałów antyterrorystycznych³³, Policja realizuje w ramach antyterroryzmu zarówno działania antyterrorystyczne, jak też kontrterrorystyczne.

Definiowanie przestępstwa terroryzmu w polskim prawie karnym wyznacza nowelizacja kodeksu karnego³⁴, która weszła w życie 1 maja 2004 r., w dniu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Nowelizacja została spowodowana koniecznością dostosowania polskiego prawa do standardów prawnych Unii Europejskiej. Po raz pierwszy w historii

³⁰ Tamże.

³¹ <<http://encyklopedia.pwn.pl/encyklopedia/przest%C4%99pstwo;1.html>>, dostęp: 10 września 2016 r.

³² Ustawa o Policji...

³³ Tamże, rozdział 2. Organizacja Policji, art 4 pkt 3 ust. 2.

³⁴ Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych ustaw, DzU nr 93, poz. 889.

polskiego prawa karnego wprowadzono definicję przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Był to m.in. wymóg decyzji ramowej Rady z 13 czerwca 2002 r. w prawie zwalczania terroryzmu, która zobowiązywała państwa członkowskie Unii Europejskiej do przyjęcia jednolitej definicji przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Polska wypełniając zobowiązania wynikające z decyzji ramowej 16 kwietnia 2004 r. uchwaliła ustawę o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw³⁵. Do głównych zmian związanych z terroryzmem, wprowadzonych tą ustawą zaliczamy:

- Dodanie do artykułu 115 § 20, zawierającego definicję przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Zgodnie z tym paragrafem: Przesłpstwem o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi, co najmniej 5 lat, popełniony w celu:
 - 1) poważnego zastraszenia wielu osób;
 - 2) zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności;
 - 3) wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej — a także groźba popełnienia takiego czynu.
- Zmianę brzmienia art. 258 k.k. poprzez rozszerzenie zakresu czynów uznanych za przestępstwo, o przestępstwa o charakterze terrorystycznym:
 - § 1. Kto bierze udział w zorganizowanej grupie lub związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
 - § 2. Jeżeli grupa albo związek określone w § 1 mają charakter zbrojny albo mają na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
 - § 3. Kto grupę albo związek określone w par. 1, w tym mające charakter zbrojny zakłada lub taką grupę albo związkiem kieruje, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.
 - § 4. Kto grupę albo związek mające na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym zakłada lub taką grupę lub związkiem kieruje, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

³⁵ K. Jałoszyński, *Współczesny wymiar antyterroryzmu*, Warszawa 2008, s. 206–207.

— Zmianę artykułu 110 k.k. i rozszerzenie polskiej jurysdykcji w sprawach przestępstw o charakterze terrorystycznym. Znowelizowany art. 110 k.k. stanowi:

§ 1. Ustawę karną polską stosuje się do cudzoziemca, który popełnił za granicą czyn zabroniony skierowany przeciwko interesom Rzeczypospolitej Polskiej, obywatela polskiego, polskiej osoby prawnej lub polskiej jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej oraz do cudzoziemca, który popełnił za granicą przestępstwo o charakterze terrorystycznym.

§ 2. Ustawę karną polską stosuje się w razie popełnienia przez cudzoziemca za granicą czynu zabronionego innego niż wymieniony w par. 1, jeżeli czyn zabroniony jest w ustawie karnej polskiej zagrożony karą przekraczającą 2 lata pozbawienia wolności, a sprawca przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie postanowiono go wydać.

— Wprowadzenie w art. 65 k.k. ogólnego przepisu przewidującego zaostrożenie kary, jeżeli przestępstwo ma charakter terrorystyczny. Zgodnie z nowelizacją k.k., art. 65 otrzymał brzmienie:

§ 1. Przepisy dotyczące wymiaru kary, środków karnych oraz środków związanych z poddaniem sprawcy próbie, przewidziane wobec sprawcy określonego w art. 64 § 2, stosuje się także do sprawcy, który z popełnienia przestępstwa uczynił sobie stałe źródło dochodu oraz popełnia przestępstwo działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa oraz wobec sprawcy przestępstwa o charakterze terrorystycznym.

§ 2. Do sprawcy przestępstwa z art. 258 mają odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące sprawcy określonego w art. 64 § 2, z wyjątkiem przewidzianego w tym przepisie zaostrożenia kary.

— Zwiększenie w art. 264 § 3 i art. 264a § 1 k.k. ustawowego zagrożenia karą za przestępstwa organizowania innym osobom przekraczania wbrew przepisom granicy Polski oraz umożliwienia lub ułatwienia innej osobie, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, pobytu na terytorium Polski:

Art. 264 § 3. Kto organizuje innym osobom przekraczanie wbrew przepisom granicy Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art. 264a § 1. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, umożliwi lub ułatwi innej osobie pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wbrew przepisom, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Drugą przesłanką ustawową, wskazującą na rolę Policji wobec zagrożeń o charakterze terrorystycznym, jest art. 4 ust. 3 ustawy o Policji, który określa strukturę organizacyjną tej formacji: W skład Policji wchodzi również:

- 1) Wyższa Szkoła Policji, ośrodki szkolenia i szkoły policyjne;
- 2) wyodrębnione oddziały prewencji i **pododdziały antyterrorystyczne**;
- 3) instytuty badawcze.

Nazwanie pododdziałów: antyterrorystyczne, było konsekwencją nierozróżniania w chwili uchwalania ustawy dualizmu działań w ramach antyterroryzmu. Umieszczenie w strukturze organizacyjnej Policji pododdziałów antyterrorystycznych, jednoznacznie definiuje ją jako podmiot odpowiedzialny za reagowanie na zaistniałe zamachy terrorystyczne, a co za tym idzie — odpowiednie przygotowanie i wyposażenie policyjnych sił specjalnych (pododdziałów antyterrorystycznych) do wykonywania takich zadań. Tylko Policja miała i ma swojej ustawie wskazanie posiadania w swoich strukturach pododdziałów do realizacji działań siłowych wobec zagrożeń o charakterze terrorystycznym.

Powyższe kwestie, związane z ustawową rolą Policji w aktywności anty i kontrterrorystycznej, zostały zapisane w dokumencie rządowym — „Narodowym Programie Antyterrorystycznym na lata 2015–2019”, w którym na stronie 19. zapisano: „Do podstawowych zadań Policji należą m.in. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców. Policja odgrywa również kluczową rolę w odniesieniu do reagowania na zdarzenia o charakterze terrorystycznym, w tym pozostaje ona wiodąca w zakresie fizycznego zwalczania terroryzmu, prowadzenia negocjacji oraz działań minersko-pirotechnicznych. Służba ta jest także odpowiedzialna za zabezpieczanie imprez masowych, jak również edukację społeczną na rzecz przeciwdziałania przestępczości”³⁶.

Powyższy zapis miał pierwszorzędne znaczenie, ponieważ dotychczas ta sfera działalności antyterrorystycznej była przedmiotem „uzurpowania”

³⁶ Uchwała nr 252 Rady Ministrów z 9 grudnia 2014 r. w sprawie „Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019”, MP poz. 1218.

przez inne formacje i służby. Wydaje się, że w ten sposób chciano „usprawiedliwić” funkcjonowanie w nich sił specjalnych i wydawanie środków finansowych na ich szkolenie i wyposażenie. Nie zawsze miało to i ma jakiegokolwiek racjonalne i formalno-prawne uzasadnienie³⁷.

1.3. Nowelizacja ustawy o Policji w zakresie realizacji działań kontrterrorystycznych przez Policję

Uchwalona ustawa o działaniach antyterrorystycznych niosła za sobą wiele delegacji ustawowych, wprowadzających nowelizacje w licznych ustawach. Jedną z nich była też ustawa o Policji. Nowelizacje te dotyczą między innymi rozdzielenia kompetencji pomiędzy podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo w państwie.

Odpowiedzialność za prowadzenie działań kontrterrorystycznych ustawa nakłada na ministra spraw wewnętrznych i administracji — art. 3. 2: Minister właściwy do spraw wewnętrznych odpowiada za przygotowanie do przejmowania kontroli nad zdarzeniami o charakterze terrorystycznym w drodze zaplanowanych przedsięwzięć, reagowanie w przypadku wystąpienia takich zdarzeń oraz odtwarzanie zasobów przeznaczonych do reagowania na te zdarzenia³⁸. Dyspozycja art. 27 ustawy o działaniach antyterrorystycznych, wprowadzając zmiany w ustawie o Policji³⁹, identyfikuje tę formację jako odpowiedzialną w Rzeczypospolitej Polskiej za prowadzenie działań kontrterrorystycznych: W ustawie z 6 kwietnia 1990 r. o Policji wprowadza się następujące zmiany: 1) w art. 1 w ust. 2 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu: 3a) prowadzenie działań kontrterrorystycznych w rozumieniu ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych⁴⁰. Tak więc nowelizacja ustawy o Policji w sposób jednoznaczny rozwiewa wszelkie wątpliwości w kwestii odpowiedzialności Policji za działania kontrterrorystyczne. Każde definiowanie komórek organizacyjnych innych służb, jako przeznaczonych do realizacji tychże zadań jest nieuprawnione i prawnie wadliwe. Dotyczy to też oczekiwania wsparcia finansowego tychże komórek w zakresie wyposażenia i szkolenia niezbędnego w działaniach bojowych — kontrterrorystycznych.

³⁷ K. Jałoszyński, *Rzeczpospolita Polska wobec zagrożeń terrorystycznych: „Narodowy Program Antyterrorystyczny 2014–2019”*, „Zeszyty Naukowe WSi, ZiA” 2014, nr 2/27, s. 18.

³⁸ Tamże.

³⁹ Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji, DzU z 2015 r., poz. 355 z późn. zm.

⁴⁰ Ustawa z 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych...

Zgodnie z polityką Unii Europejskiej, Policja w działaniach kontrterrorystycznych, w uzasadnionych przypadkach, na jej wniosek, może być wspierana przez pododdziały specjalne Sił Zbrojnych. Określa to dyspozycja art. 22 ustawy o działaniach antyterrorystycznych:

1. W przypadku wprowadzenia trzeciego lub czwartego stopnia alarmowego w trybie art. 16 ust. 1, jeżeli użycie oddziałów i pododdziałów Policji okaże się niewystarczające lub może okazać się niewystarczające, do pomocy oddziałom i pododdziałom Policji mogą być użyte oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, stosownie do ich przygotowania specjalistycznego, posiadanego sprzętu i uzbrojenia oraz zaistniałych potrzeb.
2. Przygotowanie do użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności rozpoczęcie planowania, pozyskiwania informacji i współpracy z organami administracji publicznej, może nastąpić po wprowadzeniu trzeciego lub czwartego stopnia alarmowego i przed wydaniem decyzji, o której mowa w ust. 3⁴¹.

Centralnym (wiodącym) pododdziałem specjalnym Policji, spełniającym wszystkie zmienne, wynikające z definiowania pododdziału kontrterrorystycznego, jest Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji. Zadaniem BOA KGP jest między innymi przeciwdziałanie terroryzmowi i jego fizyczne zwalczanie oraz organizowanie, koordynowanie i nadzorowanie działań Policji w tym zakresie, w szczególności:

- 1) prowadzenie działań bojowych oraz rozpoznawczych, zmierzających do likwidowania zamachów terrorystycznych, a także przeciwdziałanie zdarzeniom o takim charakterze, w tym działań o szczególnym stopniu skomplikowania oraz w środowisku narażonym na działanie czynnika chemicznego, biologicznego, promieniowania jonizującego, nuklearnego i materiału wybuchowego);
- 2) prowadzenie działań wymagających użycia specjalistycznych sił i środków lub stosowania specjalnej taktyki działania;
- 3) prowadzenie negocjacji policyjnych;
- 4) wykonywanie zadań wspierających działania ochronne podejmowane wobec osób podlegających ochronie;
- 5) wspieranie działań jednostek organizacyjnych Policji i komórek organizacyjnych KGP w warunkach szczególnego zagrożenia lub wymagających określonych kwalifikacji i umiejętności;
- 6) koordynowanie przygotowań Policji do prowadzenia działań bojowych, minersko-pirotechnicznych i negocjacji policyjnych;

⁴¹ Tamże.

- 7) analizowanie różnych aspektów zwalczania terroryzmu oraz podejmowanie inicjatyw mających wpływ na właściwą realizację zadań Policji w tym zakresie;
- 8) współpraca z krajowymi i zagranicznymi formacjami właściwymi w sprawach przeciwdziałania terroryzmowi i jego zwalczania⁴².

Biuro wykonuje zadania specjalnej jednostki interwencyjnej, o której mowa w decyzji Rady⁴³ 2008/617/WSiSW z 23 czerwca 2008 r. w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych⁴⁴.

Pododdziały antyterrorystyczne, stanowiące jednostki organizacyjne komend wojewódzkich Policji — Samodzielne Pododdziały Antyterrorystyczne Policji oraz Sekcje Antyterrorystyczne, stanowią naturalne zaplecze i wsparcie dla BOA w prowadzeniu przez Biuro działań bojowych wobec zaistniałego ataku terrorystycznego.

Obecnie, oprócz pododdziału centralnego — BOA KGP, w kraju mamy dziewięć Samodzielnych Pododdziałów Antyterrorystycznych Policji:

1. SPAP w Białymstoku — Obecny Samodzielny Pododdział Antyterrorystyczny Policji w Białymstoku swoją działalność rozpoczął jako drużyna specjalna przy Komendzie Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Białymstoku. W 1984 r. zawieszono jej funkcjonowanie, jednak rok później jednostka została reaktywowana, wówczas też zwiększyła się obsada etatowa oraz zmieniono nazwę na pluton specjalny, który wszedł w skład ówczesnego ZOMO. W tamtym okresie na terenie naszego kraju trudno było mówić o występowaniu zorganizowanych grup terrorystycznych, chociaż zagrożenie takie brano pod uwagę, to zadaniem plutonu specjalnego było przede wszystkim zwalczanie ataków terrorystycznych o podłożu kryminalnym, zatrzymywanie szczególnie niebezpiecznych, zwłaszcza uzbrojonych przestępców, udział w akcjach ratowniczych podczas klęsk żywiołowych, poszukiwanie pod wodą zwłok oraz przedmiotów pochodzących z przestępstw, a także unieszkodliwianie ładunków wybuchowych. Z czasem zadania te rozszerzono o ochronę ważnych osobistości, obezwładnianie osób z zaburzeniami psychicznymi, konwojowanie niebezpiecznych przestępców, szczególnie cennych przedmiotów itp. Wraz ze zmianami społeczno-gospodarczymi, które rozpoczęły się w 1990 roku wzrosło

⁴² <<http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-operacji-antyter/>>, dostęp: 8 października 2016 r.

⁴³ Dz. Urz. UE L 210 z 6 sierpnia 2008 r., s. 73.

⁴⁴ <<http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-operacji-antyter/>>, dostęp: 8 października 2016 r.

zagrożenie nowymi rodzajami przestępczości, do której zwalczania nie były przygotowane dotychczas funkcjonujące jednostki Policji i wojska. Dlatego też w 1990 roku pluton specjalny przekształcony został w kompanię, z czym wiązało się zwiększenie liczby policjantów służących w tym pododdziale oraz stopniowe unowocześnienie posiadanego wyposażenia specjalistycznego, uzbrojenia i środków transportu. Rozpoczęła się również współpraca i wymiana doświadczeń z zagranicą, w ramach której część policjantów wzięła udział w specjalistycznych kursach antyterrorystycznych odbywających się w USA. Zmiany wyposażenia, profilu szkolenia, a także wiedza i umiejętności zdobyte podczas zagranicznych kursów antyterrorystycznych spowodowały znaczne podniesienie poziomu wyszkolenia oraz niezawodności działania policjantów Kompanii Antyterrorystycznej. W okresie tym w związku z lawinowo rosnącym zagrożeniem zamachami bombowymi w ramach kompanii AT rozbudowano drużyny pirotechniczne i utworzono z nich drużyny minersko-pirotechniczne. W roku 2000 pododdział antyterrorystyczny został wyłączony ze struktur Oddziału Prewencji i obecnie funkcjonuje jako Samodzielny Pododdział Antyterrorystyczny Policji w Białymstoku. Policjanci SPAP w każdej chwili są w stanie skutecznie reagować na ewentualny zamach terrorystyczny, porwanie, czy inne niebezpieczne zdarzenia, których ofiarami mogą być niewinni, przypadkowi ludzie. Wykorzystywani są do przeprowadzania akcji o najwyższym stopniu ryzyka, do których należy przede wszystkim likwidacja zorganizowanych grup przestępczych o charakterze zbrojnym oraz ochrona świadków koronnych. Funkcjonariusze niosą również pomoc w trakcie klęsk i katastrof, a także uczestniczą w działaniach o charakterze prewencyjnym. Kandydaci do służby w tym elitarnym pododdziale muszą się wyróżniać bardzo wysokim poziomem sprawności fizycznej, jak i specyficznymi cechami psychiki umożliwiającymi podejmowanie decyzji w ekstremalnie trudnych warunkach. Poprzez żmudne treningi policjanci Pododdziału Antyterrorystycznego do perfekcji mają opanowaną taktykę AT, strzelanie, nurkowanie, skoki spadochronowe, ratownictwo wysokościowe, ochronę osób oraz działania z materiałami i urządzeniami wybuchowymi⁴⁵.

2. SPAP w Gdańsku — struktura organizacyjna SPAP-u oparta jest na sekcjach które realizują następujące zadania:

⁴⁵ <<http://podlaska.policja.gov.pl/pod/dzialania-policji/samodzielny-pododdzial/26583,Podstawowe-informacje-AT.html>>, dostęp: 8 października 2016 r.

- udziału w akcjach i operacjach anty i kontrterrorystycznych;
- wspierania Biura Ochrony Rządu podczas zabezpieczeń antyterrorystycznych;
- realizacji działań związanych z zatrzymaniem niebezpiecznych, a w szczególności uzbrojonych osób;
- podejmowania działań zmierzających do zlokalizowania, usunięcia, transportu i zniszczenia materiałów lub urządzeń wybuchowych oraz zastosowania przedsięwzięć prewencyjnych w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom bombowym;
- wykonywania zadań wymagających wykorzystania specjalnych sił i środków będących w dyspozycji sekcji lub konieczności stosowania specjalnej taktyki działania;
- utrzymania gotowości bojowej pododdziału⁴⁶.

W skład pododdziału wchodzi również:

- Zespół Bojowy,
- Zespół Minersko-Pirotechniczny,
- Zespół Szkoleniowy,
- Zespół Techniczny⁴⁷.

3. SPAP w Katowicach — brak jest informacji o pododdziale na stronie internetowej śląskiej Policji.
4. SPAP w Krakowie — brak jest informacji o pododdziale na stronie internetowej małopolskiej Policji.
5. SPAP w Łodzi — brak jest informacji o pododdziale na stronie internetowej łódzkiej Policji.
6. SPAP w Poznaniu — brak jest informacji o pododdziale na stronie internetowej wielkopolskiej Policji.
7. SPAP w Rzeszowie — brak jest informacji o pododdziale na stronie internetowej podkarpackiej Policji.
8. SPAP w Szczecinie — brak jest informacji o pododdziale na stronie internetowej zachodniopomorskiej Policji.
9. SPAP we Wrocławiu — brak jest informacji o pododdziale na stronie internetowej dolnośląskiej Policji.

Dodatkowo, policyjnymi pododdziałami specjalnymi są Sekcje Antyterrorystyczne. Są one mniejsze pod względem liczby funkcjonariuszy w stosunku do SPAP-ów. Sekcje Antyterrorystyczne funkcjonują w ramach siedmiu komend wojewódzkich Policji:

⁴⁶ <https://www.pomorska.policja.gov.pl/komenda_struktura_spap.php?k=76&a=brak>, dostęp: 8 października 2016 r.

⁴⁷ Tamże.

1. Sekcja Antyterrorystyczna w Bydgoszczy — brak jest informacji o pododdziale na stronie internetowej kujawsko-pomorskiej Policji.
2. Sekcja Antyterrorystyczna w Gorzowie Wielkopolskim — brak jest informacji o pododdziale na stronie internetowej lubuskiej Policji.
3. Sekcja Antyterrorystyczna w Kielcach — brak jest informacji o pododdziale na stronie internetowej kieleckiej Policji.
4. Sekcja Antyterrorystyczna w Lublinie — w 2003 r. w strukturze lubelskiej policji utworzono Sekcję Antyterrorystyczną (SAT KWP) — jedną z siedmiu nowych jednostek tego typu w Polsce, sformowanych w komendach wojewódzkich, które nie dysponowały Samodzielnym Pododdziałem Antyterrorystycznym. Rozwinięto ją z funkcjonującej tam już od kilku lat nieetatowej Sekcji Specjalnej⁴⁸.
5. Sekcja Antyterrorystyczna w Olsztynie — SAT powstawała w oparciu o funkcjonującą wcześniej „nieetatową” grupę specjalną. W Olsztynie pierwszym krokiem w tym kierunku było zarządzenie nr 85/91 KWP z 18 grudnia 1991 w sprawie powołania z odpowiednio dobranych funkcjonariuszy Grupy Wywiadowców Wydziału Prewencji Komendy Rejonowej Policji w tym mieście, ale za prawdziwy początek tamtejszej jednostki specjalnej uznaje się poszerzenie następnego roku olsztyńskiej „prewencji” o dziesięcioosobową drużynę specjalną. Oficjalną datą jej narodzin jest 25 września 1992 r., to jest data wydania przez komendanta wojewódzkiego Policji zarządzenia nr 55/92 w sprawie powołania Grupy Specjalnej przy Batalionie Pogotowia Policyjnego i Patrolowania Komendy Rejonowej Policji w Olsztynie, w zadaniach której ujęto m.in. zwalczanie aktów terroru (kryminalnego). W jej skład weszło dziesięciu policjantów drużyny specjalnej oraz pięciu z KRP. Grupa została powiększona i podporządkowana Komendzie Wojewódzkiej⁴⁹. Zarządzenie nr 64/92 komendanta wojewódzkiego z 20 października 1992 r. w sprawie powołania Grupy Specjalnej KWP w Olsztynie ustala jej etat na 20 funkcjonariuszy, a już nieco ponad rok później kolejne zarządzenie, nr 1/94 z 10 stycznia 1994 r. powiększa grupę do 30 osób. Dotychczasowa dziesięcioosobowa drużyna specjalna zostaje wzmocniona dwudziestoma policjantami oddelegowanymi. Decyzja nr 66/95 komendanta wojewódzkiego w Olsztynie z 22 czerwca 1995 r. przekazała Grupę Specjalną pod nadzór naczelnika Wydziału do walki

⁴⁸ <<http://www.special-ops.pl/arttykul/id509,kobra-sat-kwp-w-lublinie>>, dostęp: 8 października 2016 r.

⁴⁹ I. Chloupek, *Olsztyńskie skorpiońy*, „Specjal Ops” 2012, nr 5, s. 21.

z Przystępczością Zorganizowaną KWP. W 1998 r. grupa zostaje włączona w strukturę Oddziału Prewencji (decyzja nr 63/98 KWP z 4 sierpnia w sprawie powołania GS OPP KWP w Olsztynie). W treści paragrafu pierwszego decyzji nr 295 komendanta głównego Policji z 29 grudnia 2000 r. w sprawie utworzenia oddziałów prewencji Policji i samodzielnych pododdziałów prewencji Policji (na podstawie § 7 pkt 3 zarządzenia nr 3/2000 KGP z 20 marca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji — Dz. Urz. KGP nr 2, poz. 17 i nr 7, poz. 73), odgórnie zatwierdza się tworzenie w strukturach oddziałów prewencji Policji w Bydgoszczy, Lublinie i Olsztynie antyterrorystycznych zespołów minersko-pirotechnicznych, a w OPP w Olsztynie drużyny antyterrorystycznej. Konsekwencją tego jest podpisanie przez szefa warmińsko-mazurskiej Policji rozkazu organizacyjnego nr 2/01 z 1 maja 2001 r., oficjalnie zmieniającego nazwę Drużyna Specjalna na Drużyna Antyterrorystyczna, a pół roku później ukazuje się decyzja nr 163/01 komendanta wojewódzkiego z 19 grudnia 2001 r. w sprawie powołania nietatowej Grupy Antyterrorystycznej w OPP Olsztyn. W 2003 roku grupa stała się Sekcją Antyterrorystyczną KWP w Olsztynie⁵⁰. Olsztyńska Sekcja Antyterrorystyczna liczy 26 policjantów i podzielona jest na siedemnastoosobowy zespół szturmowy, którego dowódca jest jednocześnie kierownikiem Sekcji, oraz dziewięcioosobowy zespół minersko-pirotechniczny. Do zadań SAT należy fizyczne zwalczanie terroryzmu poprzez prowadzenie działań rozpoznawczych oraz bojowych przy użyciu taktyki antyterrorystycznej, zmierzających do likwidowania zamachów terrorystycznych, a także przeciwdziałanie zdarzeniom o tym charakterze, realizacja działań związanych z zatrzymaniem niebezpiecznych, a w szczególności uzbrojonych osób, udział w akcjach i operacjach policyjnych związanych z pościgami za niebezpiecznymi przestępcami, udział w akcjach ratowniczych w sytuacjach umożliwiających wykorzystanie w nich umiejętności i sprzętu specjalistycznego Sekcji, a także wykonywanie innych zadań policyjnych, wymagających użycia specjalistycznych sił i środków będących w jej dyspozycji lub konieczności stosowania specjalnej taktyki działania⁵¹.

⁵⁰ R. Paszkowski, *Sekcja Antyterrorystyczna Sztabu Policji Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie* [w:] K. Jałoszyński, W. Zubrzycki, A. Babiński (red.), *Policyjne siły specjalne w Polsce*, Szczytno 2015, s. 77–78.

⁵¹ Tamże, s. 79.